

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

Mag. St. Dr.

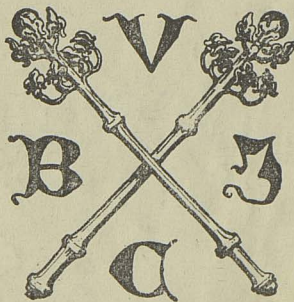
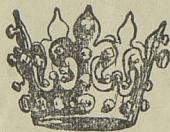
42244

I

42249

P

1811 komp.

42244 **T** 42249

[Handwritten signature] *[Handwritten signature]*

1. kos

1902. I. 32

Teolog. pols.

~~Liter. pols. 3275~~

I

G

Pr
wy
par
i

Prze
K
W K

D
D
da

11
KAZANIE

Na zieżdzie Powiatow
GUBERNII WOŁYNSKIEY

Przed Elekcya Urzędnikow Sądo-
wych do Trybunału obydwu De-
partamentow spraw kryminalnych
i Cywilnych, tudzież do innych
Sądow Powiatowych.

M I A N E

Przez J. X. PLACYDA *Korybut* DASZ-
KIEWICZA K. K. J. S. S. A. R. P.

w Kościele Katedralnym Zytomirskim.

D. 14. Marca R. 1800.

▼ **BERDYCZOWIE**

▼ Drukarni Uprzywik XX, Karmel. Bosych,

D. Carbis Francis Salesi Sobuski

THE ARK

GUARANTY

42244
I

W BIEDYGA
w Biedyga XX, Karłow. Pol.

Ja
let
Ka
Bi
sk
w
sta
O
W
D
ko
tn
fy
dz

N
da
w
Ka
Pa
ny
su
św
za

DEDYKACYA

Jaśnie Wielmożnemu Nayprzewie-
lebnieyszemu Jegomości Xiędzu
Kasprowi *Kolumnie* Cieciszowskiemu
Biskupowi Łuckiemu i Zytomir-
skiemu Orderow S. Alexandra Ne-
wskiego, Orła Białego, i S. Stani-
sława Kawalerowi, tudzież Jaśnie
Oświeconym, Jaśnie Wielmożnym i
Wielmożnym, Xiążętom, Hrabiom,
Dygnitarzom Koronnym, Marszał-
kom, Urzędnikom, i całemu świe-
tnemu Obywatelstwu Gubernii Wo-
łyńskiej, Panom moim, i Dobro-
dzieciom, naygłębsze uszanowanie
i pokłon.

MOwiłem za sprawiedliwością w są-
dach, do wybierających i mających być
wybranemi na Urzędy, a to w Twoiey
Katedrze J.W. Pasterzu, i przed Waszym
Panowie nayświatnieyszym i wybor-
nym Zgromadzeniem. tak wykonawszy
służbę stanu, podchlebnym mi Prze-
świątłego Obywatelstwa żądaniom „
za pomocą złożonego na to kosztu „
uiszczą-

uiszczając się nayrzetelniey, oddałem na
widok publiczny Kazanie to, a poświę-
ciwszy intencye, i wykonanie dzieła
Chwale Boskiej, wierności ku Najia-
śnieyszemu Panującemu nam Imperato-
rowi PAWŁOWI I. i pożądaney od
boga, Monarchy, i Obywatelstwa świę-
tey Sprawiedliwości, wychodzącą z pod
prasy całą osnowę tych prawd, Ducho-
wną i Cywilną chcąc mieć zaszczy-
cone protekcyą: Twojemu J. W. Pa-
sterzu, i Waszym Nayznakomitsi i ro-
żnemi Tytuły ozdobieni Panowie, O-
bywatele tej Gubernii, poświęcam
Jmionom. nic więcey sobie niezama-
wiając w nadgrode, iak tylko abyście
oddali: sameyże sprawiedliwości spra-
wiedliwość. a mnie względnym i łą-
skawym zaszczycając sercem, przyieli
tą ofiarę, w dowod że iestem z nay-
szczerzszym, i powinnym uszanowaniem.

Jaśnie Wielmożnego Nayprze-
wielebnieyszego. Jaśnie O-
świeconych. Jaśnie Wiel-
możnych, i Wielmożnych
Panow moich i Dobro-
dzieiow.

życzliwym i nayniższym sługą.
Kanonik. Stolicy Apostolskiej
Pisarz. X. Placyd Daszkiewicz.

Deus!
puls
Boze!
Tw

prze-
iefzo-
pion-
sądu

Deus! judicium Tuum Regi da! ... judicare populum tuum in justitia. Psalm 71.

Boże! sąd Twój Królowi daj! ... aby sądził lud Twój w sprawiedliwości. *Psalm Dawida 71.*

Prawowierni Panowie!

CZworo tylko na ziemi było ludzi w owym to poranku świata, a przecie: i przeciwko Bogu niesłuszność popełniona jest, i przeciwko miłości ludzkiej, niewinna jeszcze ziemia, krwią braterską skropiona była, i zaraz krzywda wołała sądu!. Kaimie! „mówił Najwyższy

Sędzia ,, krew brata twego woła 'do mnie z ziemi... tuż znowu choć i tak doskonały Sędzia, i tak dowodne świadectwo, i tak nieuniknione przekonanie, przecież jeszcze zaparciem chytrym pokryć się usiłowała zbrodnia: niewiem gdzie jest Abel ,, mówił Kaim ,, albowia jestem stróżem brata mego? .. Coż dopiero, kiedy rozmnożyli się synowie ludzcy? rozmnożyło się to plemię Adama, i Kaima. Świadkiem są i przeciwko nam, wszystkie żywioły, i wieki, że familiyna w naturze ludzkiej grasuje choroba: gwałcić prawa Boskiego panowania, i ludzkiej miłości ...

Panowie moi! więc od zorzy świata, aż do zmroku wieków naszych, nie ma nowego pod słońcem! namiętności ludzkie zawsze niesprawiedliwemi były. a ludzie sobie na wzajem niebezpiecznemi. Miłość własna rodzi się z sercem. passye z krwią i ciałem. serce gotowe jest zbytkować w kochaniu siebie

bie. metą żądzy iego zawfze iest: dobro swoje. nie cierpi przeszkod ktore bieg namiętności tamują; dążąc do szczęścia swego, umi rozsypać cudze - i na cudzey boleści swoją zabuduje roskosz, na cudzych łzach swoje wesele; na cudzym poniżeniu, swoy honor; na cudzym uboſtwie, swoje doſtatki, a często i na cudzey śmierci fortunne życiu swojemu dni ſporządzi... O! Boże iak to frogim bydź może ſerce, przeciwko ſercu! nie niema okropnieyſzego dla człowieka, iak człowiek! dwie paſſye mocujące w dwoch obłąkanych, krwa- wy amfiteatru widok ſtawia: ręka mści- wa nieſie narzędzie śmierci; druga prze- ciw niey uzbraia ſię; krew krwi żada- zdybiają ſię, i mordują ſię obydwu- tam znowu chciwy głod złota, prowadzi człowieka na dom nieznaionego, on frogim oſtrzem przydybał w pierſiach ſpiącego, duſze iego; i tego ktory mu nigdy nie przewinił życie, z wlaſnego

wy-

K.

❦

wygania siedliska, i czeladź jego wyrzyna dla zdobyczy, tam lubieżna zawieść śmiertelne gotuie trucizny, owdzie zazdrość gubi zdradliwie obiekt smutku swego; i tam daley. bo któż wyliczy dowcipnieysze inne szkodzenia sobie ná wzajem wynalazki? oglądnowszy się na odwieczne, i ninieysze, kroniki, cnoty, i zbrodni, dosyć iest aby z podziwieniem i boiaźnią rozważyć: iakto daleko niebezpiecznemi bydź mogą dla siebie ludzie! coźby nas zabezpieczyło Panowie od innych, choćby innym nienaruszoną, były rękoimią: rozum, i cnota nasza? na iak słabym los, honor, i życie nasze polegałoby bezpieczeństwie, gdyby tylko od dyskrecyi, wzajemney, i prywatnego w drugich sentymentu, wszystko zawisło?.. A za tym z rozumu, i z samey natury rzeczy wypływa, że gdy nie wszystkich ogranicza rozum własny, potrzeba aby im wytknęła granice spraw-
wie-

wiedliwość powszechna, a kogo niemo-
głaby utrzymać słuźność wewnętrzna,
aby go utrzymała siła obca, a tak sa-
me słabości przyrodzone, są przyczy-
ną uleczenia siebie. same rany ludzko-
ści, są przyczyną zawinienia- same nie-
bezpieczeństwa niewinności, wzywają
tarczy protekcyi; a Opatrzność łaska-
wa, z samey natury rzeczy szkodliwych,
odkryła w rozumie ludzkim, środki,
które dla dobra ludzkiego przeznaczy-
ła; a te są: Naywyższa Zwierzchność,
Prawa, i Sądy--

Wielkim był darem Niebios, dla lu-
du swego, panujący na Tronie Izraela
Dawid- już to był drugi Monarcha
władający ludem owym, którzy sami
uznali potrzebę i profili Boga o Kro-
low. Dawid nie uwiedziony Maiefta-
tem władzy Krolewskiej, ludzką tyl-
ko w sobie wyznawał kondycyą, i wier-
ne swoje Bożym byź znał ludem- a
uznając Naywyższe nad sobą panowa-
nie

❦

nie Boga, trwożliwym sercem patrzył na Narody, nad ktoremi tylko, w Jmie Boga, rozkazujące wynosił berło. Dodał światniejszey jasności dziełom jego, ten Duch wielkomyślny który go unosił najszlachetniey, ku Religii, i obrządkom czci Boskiej - serce które oddawało z siebie sprawiedliwość Naywyższemu, nie chciało byż niesprawiedliwym dla ludu sobie poddanego. Jego pieśni wiekopomne, zgodna z sercem ręka na Arfie, gdy pod same niebios sklepienia chwalnemi treny przesyłała Naywyższemu, tyfiącznemi mądrości przemiany: Krolom i Narodom naukę głosiła - w nich dusza jego wielka wydaie się wszędzie; i tu gdzie względnie na sądy Boskie, rozmyślając powinności panowania swego, zdaie się użalać: iż do tak ważnego dzieła, jakim jest sądenie ludu, słabą jest ludzka cnota, nieprzenikający rozum, omylna roztropność, a wyroki które z
nich

3

—————

nich wypadają, niepewne, i niebezpieczne bardzo, dla tego: że przewrotność ludzka zdradliwa w oszukiwaniu, a naruszenie sprawiedliwości dla człowieka, jest naruszeniem sprawiedliwości dla Boga... Ty zaś Boże! mądry, i wszystko aż do skrytości duszy przenikająca, „mówił ten Król „sameż sprawiedliwości nasze sądzić będziesz, skoro czas nadejdzie, skończemy bowiem niedługo życie nasze! i przywołasz ty potężny Monarcho przed twoy już Majestat, rządy Królów ziemi, aby zdali sprawę z władzy którąś im sam oddał; z ktorey usprawiedliwić się oni, na tey całej ziemi, od nikogo zgoła zawołanemi byź niemogli- moc bowiem Twoja swoim ich okryła Majestatem, i sobie tylko sądzenia ich, wielki bardzo interes, zachowała... Tyś! jest Pan litujący się, ale dla tegoż samego żeś jest miłosierny, uczynisz sąd wszystkim cierpiącym krzywdę. *Faciens misericordias*

Do-

0.1

❦

Dominus, & iudicium omnibus injuriam patientibus. Synowie zaś ludzcy słabi są, i próżni bardzo, a wagę sprawiedliwości nierzetelnie mierzą. *Vani sunt filii hominum, mendaces filii hominum in statueris.* Podniosłeś mnie od trzody owiec, i uczyniłeś Pasterzem ludu twego gdzież jest mądrość aby przewodniczyła dziełom i powinnościom moim? *non cognovi literaturam!* wnidę przecie w możności Twoje, gdy o samey tylko sprawiedliwości Twojej pamiętać będę. *Introibo in potentias Domini... memorabor justitiae tuae solius.* Gdy jednak wszelka mądrość od ciebie wyszła na początku, i tylko bojącym się ciebie objawiona bywa na ziemi. przeto Ty Boże! sąd, wedle sądów Twoich Królowi daj! aby sądził w sprawiedliwości lud Twój.

Deus iudicium Tuum Regi da, iudicare populum Tuum in justitia.

Te są myśli święte, które rządzą
fer-

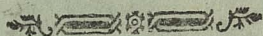
sercem i Nayaśnieyszego nam łaskawie
Panującego JIMPERATORA PAWŁA
I. gdy w tym to ważnym bardzo ce-
lu, w tak wybornym poczecie Zgro-
madzonych was widzę Prawowierni
Panowie! aby dzieło Elekcyi Osob, kto-
rym władza sądowa ma być powie-
rzona, za ziednaniem dobroczynney
ludziom Boskiej mądrości, szczęśliwy
dla samey sprawiedliwości zrządzone
było. Wielkim bowiem we wszystkich
świata stronach, dla Narodu ludzkiego
interesem, była zawsze sprawiedliwość.
Poyrzę na Niebo? aby sprawiedliwość a
rządzili się ludzie, wymaga tego Nay-
wyższy. Poyrzę na Trony świata?
sprawiedliwości dla ludu swego żąda
Monarcha sprawiedliwy, i iey na wza-
iem od ludu wymaga dla siebie. Poy-
rzę na mieszkańce ziemi? sprawiedliwo-
ści pragną sprawiedliwi, i iey wyciąga-
ją złośliwi, różna płeć, wszystkie wie-
ki, wszystkie stany, w sprawiedliwości

tyl-

tylko mają nadzieję, zgoła! ona jest zasada wykonywania woli Boskiej na ziemi-- ona nadaie prawdziwą sławę, zdobiącą wszelkie panowanie-- Ona jest zasada pokoju, bezpieczeństwa, i porządku ludzkiego towarzystwa--

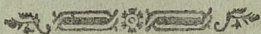
Tak więc ważnym jest dziełem administrowanie sprawiedliwości! w którym to jednym interesie, trzech, wielkich, i poważnych bardzo stron zawiera się sprawa; Sprawa Religii Świętey-- Sprawa Polityki rządney-- Sprawa swobody współczesney- słowem: idzie tu o rzecz takową w której zgadzają się Niebo, i ziemia; i żądają iey. Bóg, Monarcha, i lud-- A iakże nie miałoby Nas skutecznie zażanowić dzieło wybrania Osób, którym władza sądowa ma być powierzona? gdzie omyłka popełniona krytyczne za sobą z wielu miar ciągnie skutki? nie znamyż to ieszcze nieudolności ludzkiego rozumu, który Nas już tyle razy strącał

cał na haki? zawierzymyż i teraz samey tylko roztropności swoiey? tu, gdzie idzie o wybranie Osób, którym miecz, i waga ma bydź oddana; aby sądzili, lub przesądzali, oswobodzili, lub potępiali? zgoła! którzy to mają dawać wyroki za Wami, lub przeciwko Wam? choćby szło o wasze życie, o całość swobody osobistey, o honor, o majątek? którzy to mają sądzić, lub odsądzić wasze Rodzice, Was, i wasze Zony, i wasze dzieci, i wasze wnuki, waszych krewnych, wasze przyjacioły, słowem: wszystko czym jesteście, i co macie, i co mieć w posiadaniu Wam należałoby-- W Elekcyi do takiego stopnia Osób można będzie przestać na samey ludzkiej roztropności? będzie można zaufać duchowi krwi, duchowi przyjaźni, duchowi intrygi, i narabiania ludzkiego, duchowi interessu, i prywaty? a wezwanie Ducha naydoskonalszego rady,
 rady

rady mądrości Boskiej czemu to tyl-
 ko ma być obrządkiem? Nie, Pano-
 wie moi! szczerzey tu postępujemy, a
 zgromadzeni do Świątyni Boga Oy-
 ców naszych już nie w obłudney po-
 staci, i ceremonialney przytomności,
 lecz godną wielkomyślności, i serca
 ludzkiego wiarą, i pobożnością zaięci-
 wyższej nad ludzką cnotę, Boskiej
 wezwijmy dobroci! wyższej nad ro-
 zum ludzki Jego wezwijmy Mądro-
 ści z owemi! którzy wołali. „ Nieba
 „ łaskawe! zezliycie z rosą sprawie-
 „ dliwego! i w obłoku deszczowym
 „ niech. On na ziemię dany będzie!
 „ *Rorate celi de super! Et nubes pluant*
justum! Bo lubo ten zawsze będzie wy-
 brany, kogo Duch Boski przeznaczył,
 iednak ten karzący Pan często bardzo
 ukarania swego sprężynę w ludziach
 na ludzi sporządza- Między innemi zaś
 wielkimi nieszczęśliwościami świata
 wielki i to jest punkt ludzkiej niedo-
 li,

li, kiedy szafunek sprawiedliwości ludzom złego serca powierzony bywa-
 iezeli i tam nawet, gdzie sprawiedli-
 wości jest przybytek, pod iey powagą
 ukryta siedzieć będzie praw zdrada?
 Zdrada dla Naywyższej władzy. zdra-
 da dla towarzystwa ludzkiego, zdrada
 dla sameyże sprawiedliwości, i dobro-
 ci Boskiej- i proszę się nad tym zasta-
 nowić zosobna.

Opatrzność w układzie świata nay-
 doskonalsza jest- Ona takie do ludzkiej
 kondycyi przywiązała własności, iż
 żaden człowiek bez innych ludzi po-
 mocy obeyść się niemoże- ani dziecie,
 ani mąż doyrzały, ani starzec, ani u-
 bogi, ani bogaty, ani każdy z osobna,
 ani wszyscy społecznie, a zatym: ani
 podległy, ani rządzący-- potrzeba rzą-
 du dla ludzi- potrzeba ludzi, dla rzą-
 du- toć jest: co od początku ludzkiego
 rodu, za powodem wrodzonym łączy-
 ło ludzi z ludźmi- tak krople ścieka-
 iące

iące ze skał z sobą się wprzody łączyły, i drobnym snuły się ponikiem, potym-- z innemi w iedneyże dolinie spływając się źrzodły, obszernieysze nurty swoiemi zaięły koryto- w rzeki się potym rozlały, poki ich się morze nie doczeka. W nim one wszystkie się zbiorą, a morze nazywa się zbiorem wód- tak dla wzajemney pomocy, i przez wzajemną pomoc, rozradzały się familie- od pierwszey ludzkości kolebki, a wiążąc się z innemi, w licznieysze potym zamieniały się narody, te dla wzajemnych potrzeb w związek z innemi łącząc się, w obszerne potym wzrastały Państwa- mocne nareszcie z mocnieyszemi w potoku wiekow zdybały się Królestwa, iako zdybiają się z sobą wielkie rzeki, i zmieszały się wody ich- i stały się wielkie Monarchie- a na to wszystko iedno czeka morze, którym iest: niezmierność Boska- i to Państwo wieczne, ktore się formuje z

tey

tey całej przemiłaiącej świata postaci-
 tym czasem niema domu bez gospodar-
 rza, niema ciała bez głowy- niema Na-
 rodu bez rządu.- Naywyższa Zwier-
 szchność wynika z potrzeby Narodow
 podległych; podległość Narodow wy-
 nika z potrzeby Naywyżzey Zwierz-
 chości- a to wzajemne siebie potrzebo-
 wanie, ieden ma cel: szczęśliwość spo-
 łeczną Naywyższa władza w Państwie,
 iako Głowa ciała politycznego iest
 miejscem, z ktorego wszystko wypły-
 wa, co się tycze stanu ogulnego do-
 bra; iey długiem iest: przemyślać śród-
 ki służące bezpieczeństwu wewnętrzn-
 mu, i szczęśliwości publiczney; a do
 tego celu władać członkami- Użyte
 członki winne są bydz posłuszne gło-
 wie, i wierną pomocą wspierać ją
 wzajemnie, dla iednegoż celu, inaczey
 uchybiony będzie interes szczęśliwości
 wspólczney- a w pogotowiu:

Między wielo innemi potrzebami,

B

ktore

które są wspólne Naywyższej Zwierzchności z Jey Ludem; straż Praw krajowych, i rzetelna sprawiedliwość, wielką i konieczną wewnętrznę szczęśliwości Państw była zawsze potrzebą. Ogolne bowiem dobro składa się z szczegulnego dobra każdego mieszkańca, szczegulne zasadza się, na bezpiecznym używaniu praw sobie właściwych. Ustawy od Naywyższej władzy przepisywane, zabezpieczają każdemu: własność osobistą, honor, i majątek- stanowiąc warunki: ograniczające złość ludzką- reguły: podług których, wątpliwe spory rozwiązaniem być powinny, kresy: porównyujące prawem, nierówność siły mieszkańców- wstrzymując gwałcicielow praw wzajemnych, iako szkodliwych bezpieczeństwu wspólnemu- i powrocnemu naruszonej własności radę, i pomoc przynosząc. Lecz gdy Naywyższa Zwierzchność dobroczynnych dla ludu praw

wy-

wykonania dostrzedz, i przez siebie samą sprawiedliwości wszędzie administrować niemoże; już to: przez wzgląd na obfzerność Państwa, i ogromną liczbę ludu, już to: iż na wielu miejscach w iednymże czasie zachodzą spory- nareszcie: iż władanie siłą zbroyną Państwa, gospodarstwo krajowe, rozliczne inne wewnątrz, i zewnątrz interesa zajmują troskliwość Jey, przeto z sameyże sprawiedliwości, dla ścisleyszego praw wykonania, i potrzeby powszechney, wynika to: iż władza sądowa Osobom wybranym, powierzona bywa od Zwlerszchności Naywyższej.

Teraz Prawowierni Panowie! sądzicie! czym to iest wszelki Urzędnik Sędzia? gdy go uważamy przez wzgląd na Naywyższą Zwierszchność krajową? Jest to Osoba ozdobiona powagą, od Nayświetnieyzy władzy Państwa, mająca uczestnictwo Jey mocy. Jest

to człowiek, na którego charakterze, i wierności, w wielkim interesie sprawiedliwego rozszadzenia ludzi, spoczywa bezpiecznie nadzieia, troskliwego o dobro ludu swego Pana, idąc do sądu iego, ludzie, idą to po sprawiedliwość iak do Serca Monarchy- decyduie on, ogłasza, i wykonać nakazuie wyroki swoje; decyduie, ogłasza, i nakazuie w Jmie Naywyższej Zwierzchności- i dla tey mocy wykonanemi bydz mufzą. Co za honor znakomity! samą swietnością swoją zniewalający do naydoskonalszego wypełnienia służby upowazniający-- Sędzia sprawiedliwy! pomocnik to zaufany, i współpracownik wierny około dobra publicznego, z Naywyższą władzą- Mąż uzbroiony, postawiony przy straży swiętyni sprawiedliwości, i praw; ktore są szacownym kleynotem Państwa- toż samo że go uznano godnym, powierzenia tak wielkiej rzeczy, wielką iest

za nim rękoymią, i zabezpieczeniem o fercu iego, że choćby to prywatnie kiedykolwiek ułomne było, na tym stopniu przemieniłoby się powinno w nayszlachetniejszy.

Więcey powiem: On nawet przyśiągł, iż wiernością zaufania niezdradzi, a sprawiedliwością Urzędu niezawiedzie, i gdyby on nawet, błędnym umysłem niechciał wierzyć temu, iż przyśięga jest wielkim bardzo Aktem Religii wiążącym przed Bogiem iego duszę; w ktorey to klątwy nie dochowaniu, stałby się wiarołomnym, i znieważającym Boga stworzeniem; przecie tego już zaprzec nie mogłby, iż przyśięga: jest aktem honoru, i danym publicznie słowem, w oczach rządu, i ludu; danym słowem dobrowolnie, tak iak dobrowolnie podiósł się Urzędowi, danym przez iego własne skinienie, przez iego własne usta, przez podniesioną rękę w gurę... Zewsząd związa-

ny

ny honorem, któżby mógł po nim kiedykolwiek obawiać się przeciwności?

Ale naprzykład: położmy takie smutne zdarzenie, wyobrazmy sobie przypadek: oto w tey, lub owey okolicy słyhać narzekania, i złorzeczenia; że w sądach intryga wyroki daie; przewraciają podług upodobania porządek przepisany, i wiele przeciw prawu dzieie się niesłuszności- przerwę natychmiast te utyskiwania, i na obronę sądu rzekę: zawsze te uzalenia bydź muszą, gdyż zawsze przegrająca strona narzeka, a nieochybnie iedna z nich przegrać musi; każdy swą sprawę okiem własney miłości mierzy, ale sąd ją inaczey uważa, a za tym bydź może, iż te narzekania, rownie iako i sprawy wasze niesłuszne są - ale iezell słuszne są?.. iezeli to prawda; naprzykład: że Sędzia na miejscu bezstronności, poradził się raczey swego serca, i mając coś do pacienta, używa tey pory

pory na zemstę? ieżeli to prawda: że bardziey za swoim idzie domysłem, i układ wewnętrzny iuż determinował wczesnie, przeciwko dowodom wszelkim? ieżeli to prawda: że tam arbitralnie decyduię, gdzie wyraźny przepis Prawa inaczey stanowi? ieżeli to prawda że Sędzia wiele czyni przez różne względy, na przyiaźń, na pokrewieństwo, na związek interesu swego? że sprawy własne, pod cudzym sądzi imieniem? że wchodzi z pacjentami w rewersa, w kontrakty, w tajne umowy? że wczesnie, w obietnicy przyszłości, lub i w czasie processu, handel ze stroną prowadzi zyskowany? że po wielu przed nim dowodach z dokumentow i najmocnieyszych prawach przytoczonych; przemagaia u niego iednak dowody przytoczone z mennicy? lub iakiekolwiek ofiary? ieżeli to prawda: że nayściśleysze Jzby sekreta, wydaie wczesnie, że iest razem

tay-

taynym Patronem, i publicznym sędzią: że przeciwko uciążliwości wyroków swoich, aktów publicznych dla żaloby zabrania, że w wyższej Jurysdykcyi dochodzić praw słusznych, pozorami prawności przeszkadza.. Ze z kolegami względnie na osobiste interesa konferuie. naprzykład zwyyczajną owo aryngą: czynię tobie, to; żebyś mi uczynił owo- ia tobie teraz. a ty mnie w ow czas. ty zrob zemną to, dla tego. a ia z tobą zrobię tamto, dla owego? ieżeli między niemi tak się dzieie że słabego w zdaniu mocniejszy trzyma za głowę, z niepewnym i boiazliwym robi bezpiecznie, rownie mocnego wiąże interesem; i i tam daley... w takich niepodobnych może, ale naprzykład. w takich zdarzeniach. Sądźcie iuż Prawowierni Panowie! coż to robiłby takowy Sędzia? używałby to on uczeſtnictwa władzy Naywyższej, przeciwko iey nawet woli, i pokryiomo zdradzałby święte

sprawiedliwości iey zamiary; używał-
 by to on uczestnictwa władzy Nay-
 wyższej, w pomoc prywatnym swo-
 im interesom, zdradzając interes pu-
 bliczny- Zaufania rządu, używałby on
 na zdradzenie rządu- oto! kret pod-
 gryzający kwitnącą chwałę Panowa-
 nia- on by to! nayprzychylnieyfe do-
 bru ludzkiemu ufilności Majestatu, bez-
 skuteczne czynił, i na przeciwną od-
 wracał stronę, on by to! mocą powagi
 proteguiącey swobodę mieszkańca swey
 ziemi, mocą teyże powagi naruszał
 swobodę ludzką, i utyskiwania publi-
 cznego stawałby się podnieta! działałby
 się krzywdy, a pokrzywdzonym zda-
 wałoby się, iż ich gnębi sprawiedli-
 wość kraiowa w tenczas, kiedyby ich
 tylko gnębiła niesprawiedliwość pry-
 watna Urzędnikow. tak to więc! przez
 niesłuszność prywatnych, sława Nay-
 lepszego Panowania, cierpiałaby krzy-
 wdy, poniewolne, i niewinne.

Ale zdrowiey sążąc o rzeczach, cożbyśmy przez słuszność, i powinność, narzekającej publiczności w takim zdarzeniu powiedziec obowiązaniemi byli? Niezawodźcie się! ludzie, którzykolwiek o rzeczach uważnie sądzicie! Sprawiedliwa jest Naywyższa Zwierzchność- sprawiedliwości dla siebie, i dla ludu swego wymaga Panu- iący nam łaskawie Monarcha! Błogosławiona jest zorza dnia owego, kiedy Nayłaskawszy Pan nasz PAWEŁ I. zaiąśniał na Tronie Imperiy- Religia, Prawa, i zaszczyty Oycow waszych pod Jego dobroczynnym i sprawiedliwym Berłem, protegowane i ocalone są- Kochaycie tą Istność wspaniałą! nieoddacie się nigdy złym za dobre! wiernością odplacaycie dług wdzięczności! Nie jesteśmy dla Pana naszego obcym, ani prześladowanym, ani wzgardzonym Narodem- zlewa nam ten Monarcha łaski swe, i sprawiedliwość, za-

rownio iak dla całego Państwa- Rowny to Obywatel arbitralnością imponuje Obywatelowi- Urzędnicy to sądowi zdradzią Naywyższą władzę niesprawiedliwością! narzekajcież na Braci waszych! a Jmie Oycy ludu święte jest! starajcie się raczey aby prawda wasza przecisnęła się do Tronu Jego. Przeniknienie tajemnic ludzkiej przewrotności, Boskiej jest doskonałości przymiot, oczy zaś wszelkiej, władzy, ludzkie są. *Deus judicium Tuum Regi da.. judicare populum Tuum in justitia...* Tak by nam w prywatnych i publicznych mieyscach w takich przypadkach mówić, wdzięczność, i prawda kazała...

Ale cożyśmy znowu tak okropnemu Urzędnikowi powiedzić mogli? Jego nawet Obraz w myśli wystawiony oburza nas! milczeliżbyśmy bez szlachetności? postać mi sie iego marzy! cień iego, nawet wyobrażony zajmujcie

muie mnie smutno. Prawdo! Bostwo
 potężne! Prawdo! dobądź miecza! mie-
 cza słow gromiących występku. Lub
 gdziekolwiek jest ta istność złośliwa.
 Prawdo! o nieśmiertelna ty! i prześlicz-
 na gwiazdo wieczności! ostrzeyszym
 w iey serce wnikiy promieniem! Na
 to żeś to ozdobiony Urzędem, i po-
 wagą od Naywyższey Zwierzchno-
 ści, na rynku, i posiedzeniach czczo-
 ny bywał? Ty na Ratuszu, iak w Swią-
 tyni sprawiedliwości wysokiego hono-
 ru sądenia ludzi, zasiadał krzesło!
 na toż? abyś nawet słowo przyięgi, i
 honoru twego, z potężnieyszym iuż,
 i iawnym gwałcił urąganiem? Jeszczeż
 tego niedostawało okropności twoiey,
 abyś i tam grzeszył przeciw Naywyż-
 szey władzy, gdzie Jey zaszczyty na
 tobie iaśniały? czyliż oddaie się złym
 za dobre? czyliż zdradą płacić zaufa-
 nie, droga tobie do szczęścia, i chwa-
 ty jest? Jeszczeż na miejsce sprawie-
 dli-

dliwości krajowej, zanieść ci potrzeba było niesprawiedliwość prywatną? pompy jeszcze, i blasku świętego, potrzebowała zdrada praw, i obelga sądowej powagi? świętymi jeszcze Jmiony uzbroić prawdomówność, i nieetykalność Osoby swojej, z rady ci wewnętrznej wypadło? Coż to znaczyła arbitralność prywatna, kiedy ci prawa słuchać kazano? niezdają ci się być straszno, przeciw zamiarom Należytejszej Zwierzchności, nadużywać Urzędu? i krzywdy prawa, tak wielkim: sprawiedliwości, upoważnić tytułem? Przejrzałeś się w stołowych Zwierciadłach? nie był mroz w żyłach twoich? niepokazywał ci się mara śmierci? O! ciebie! ni boiaźń! ni nadzieia! ni honor! szlachetnym uczynić nie mogły... czekay... gdzie jesteś... gdziekolwiek jesteś... samo wyobrażenie mary tej, boiaźnią, i obronnym męstwem przeciw niej napełnia nas..

nie

206

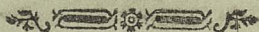
nie ma go tu.. Nieba łaskawe! nie dajcie aby z ciemnych nieświata przepaści, mógł się wydobyć na świat taki przychodeń. Lecz widywano już te okropne istoty między ludźmi- dla tegoż, jeżeli i teraz niewidome są gdzieś stawiamy zwierciadło przed bazylikiem- widywano ich między ludźmi, więc ażeby się w niniejszych wyborach co podobnego niezawiazało, świętym lekarstwem w samey ikrze płodźmi szkodliwej dobru publicznemu, niszczyć, urzędu mego w dniu dzisiejszym czuję być powinnością. Z ktorej wywiązać się iak najskuteczniej, i miejsce poświęcone prawdzie, i świetniejszego Zgromadzenia Waszego przytomność, i moja mnie wierność: i słodka ludzkiej miłości powinność rozkaz, i godzinę oznaczyły. Wszakże o tem tylko mówię, co serca powtorzą szlachetne; w czym sama nieczemność srołkana, zbawienne poymie

bo-

boleści- a jeżeli mnie kto spyta: z kąd przecie wziętem obraz złego Urzędnika? ze ten niewidomy cień prześladowie? z dzieiow Perskich rzekę. o tamtym to ja namieniam urzędniku, co ieszcze za panowania Kambizesa żyć przestał...

Mowmy już Panowie moi! iak zdrada sprawiedliwości szkodliwą będąc Naywyższej Władzy Państwa, ciągnie za sobą krytyczne wnioski na szkodę dla towarzystwa ludzkiego- Sprawiedliwość: iest pedestałem Majestatu Naywyższej Zwierzchności, podstawą sławy, miłego przez dobroczynność dla ludu Panowania, i celnieyszą ozdobą wieńca chwały Panujących. Zwycięstwa, niedostępneimi czynią granice ich ludu od obcych, sprawiedliwość między swoiemi wewnętrznym rodzi pokoy,, bezpieczny na swym zagonie uprawiać ziemi; ile kroć nuci pieśni swobody swoiey, tyle razy sprawiedliwości

wości wesele i wdzięczne powtarza
 hymny- zły sąsiad zaorze niwy cudze?
 lecz żniwo zbierze właściciel. pienia-
 ka pokoy mu skołata? będzie z opłatą
 pokoy powrocony skołatanemu niesłu-
 fźnie- Dzieci odumarłe zapomną miło-
 ści wrodzoney, w kłotni o spadek? po-
 miar rzetelny, serca ich, imże powro-
 ci- Małżeństwa pierwszey zapomną
 miłości; interes majątku osłabi ich
 związki? Sprawiedliwość ie pogodzi-
 Napałowany od wielu, a opuszczony
 od wszystkich? pod opieką Praw, niech
 się nie lęka hufca nieprzyjaciół. Zawie-
 dziony pożyczalnik zażądaie dobroczyn-
 nego wygodzenia? bo dłużnik niewdzię-
 czny, rzecz wikła? sprawiedliwość wy-
 kręty rozwiąże- o honor idzie? nieśła-
 wę niewinną zmażą oczyszczające wy-
 roki- Zgoła: co niesprawiedliwość pry-
 watna narufzy, publiczna przywroci,
 nadgrodzi, i ubezpieczy- Pokoy, i bezpie-
 czeństwo mieszkańca każdego, obwa-

rowane są murem: władzy sądowej. Pomnożenie jurysdykcji po Stolicach i Powiatach, jest pomnożenie wielkich bezpieczeństwa zbroiowni, tam złożone są gromy na złoçynystwa; tam obronne dla niewinności oręże, tam iśnie miecz Heroiny Niebieskiej, którym rozetnie choćby Gordyiskie płataniny ręka która nim włada. wyroki Boskie odebrały żonie męża? łono sprawiedliwości wyda iey opiekuna. niemowlęta porzucone są od zmarłych rodziców? ale czuie nad nimi Powszehna Matka: Sprawiedliwość. słowem: ustanowienie władzy sądowej, dla straży, i exekucyi Praw współecznych, jest to wybudowanie Miast ucieczki dla wszelkiej krzywdy, a za tem jest umocnieniem Twierdzy, spokojnego własności używania każdemu dostrzegającej. Sędziowie sprawiedliwi wierni dołtoyności swoiey! są dobroczynni Bracia nasi- owszem; o! jakież im

się nie należą tytuły? Sędziowie spra-
 wiedliwi! Poważni to Oycowie oko-
 licy! wodze pokoju, których sumiennosc
 piasłwie, oliwną gałązkę Obywatelskiej
 zgody. Sędziowie! Mędrce to z Na-
 rodu wybrane, rozwiązujące zagadki
 chytrosci: o losach fortuny, życia, i
 śmierci ludzkiej- Mocni mężowie.
 których iedno skinienie, frogim wy-
 dziera zdobycz, i oddaie ją właścicie-
 lowi- Plemie Boatyrskie wytępiające
 szkodliwe ludziom potwory- na kto-
 rych sławy i sprawiedliwosci odgłos,
 traci śmiałość podraśtający lewek na
 pierzchliwe polować trzody. Wam też
 hołdują serca ludzkie, iezeli iezcze
 enotą iest sprawiedliwość na świecie!
 ci którym wyrok wasz sprawiedliwy,
 pogodnieyszch dni świtanie roznicił,
 w sercu waszym pierwszą ich widzą
 iutrzenkę- z tamtąd wschodziło szczę-
 ście ich- ci nawet ktorzy przez wy-
 rok wasz, lub cudze utracili dobro,
 lub

lub to co w wątpliwym dzierżyli prawie; znając najlepiej stan sprawy swoiey, lubo nie raczą szczerze serca wam swego okazać, szacunku iednak wewnętrznego ku wam, nie mogą się pozbyć- i ieżeliby sprawiedliwsze kiedykolwiek sprawy mieli, z wielką ufnością samychże was szukać będą- tym czasem głos ludzkiey wdzięczności powtarza słodko imiona wasze: wam,, mówią oni,, wam zostaią prace, wam troski nad cudzem dobrem poruczone są, nam dla tego nieznaiące troskow, zostało swobodnie przepędzać życie, i wieyskiey sobie tylko pilnować własności- wasza roztropność, nasza bezpiecność, wasza pilność, nasz przedszy pokoy; wasza sprawiedliwość, naszey własności rękoymia, nauczymy dzieci nasze! i gdy nieskołatany pod sprawiedliwością waszą przedłużym wiek swoy, powiemy i wnukom, kto ich własność, z ruin dawności wydo-

był. Sprawiedliwi to Sędziowie, dali rozkaz samey starożytności, aby dała świadectwo, i obiawiła prawdę utaioną, między popiołami umarłych- przez ich to sfałszność po wielu nawet latach, wrocilo się przecie potomkom dziedzictwo zagrzebane. Dobroczynni ludzie! Oby! nigdy serca wasze niestraciły smaku, w tey zaszczycaiącey roskosz, ktora się zamyka dla dusz szlachetnych, w wierney usłudze publiczney. Spodziewajcie się! sprawiedliwości od samego nawet niesprawiedliwego świata. Jmie wasze w pamięci wieczney zostanie. *in memoria aeterna erit iustus. ob auditione mala non timebit.*

Tak Panowie moi! wiele dobra ludzkiemu towarzystwu przynoszą sędziowie sprawiedliwi. więc wiele zapewne szkody przynosza niesprawiedliwi- miara pełności, odpowiada mierze próżności, usuną się fundamenta, i domu ku ruinie pochylił się. niewierny stroż

skła-

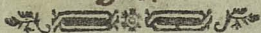

składu ludzkości drogiego, na swoją go prywatną obroci korzyść- a prawa, a sprawiedliwość, a powszechnie dobro ludzkie, staną się materyą iego frymarkow; a obywatelskiej krzywdy.

W tey to dopiero Świątyni Sądu, okropna dla ludzi stałaby, obrzydliwość spustoszenia na miejscu Świętym. *abominatio desolationis stans in loco Sancto.* tu przychodziłby lud słuchać wyroczni sprawiedliwości, a duch krzywdziciel. przez samoż iey kortynę, z iey nawet Ołtarza przemawiałby zdrady, i udatne kłamstwa. gdzież ieżeli nie w Kościele sprawiedliwości, szukać należy wyrokow prawdy? tu się iey Narod spodziewa, i do sądowni przychodzą po to, a tu duch fałszywy opowiadałby ięzyk wieszczow prawdy- ogłaszałiby przegrane pokrzywdzone- mu, uwieczniałiby winnice niewinnego Nabota w posiadaniu zaboycy iego. i na miejscu spodziewanej prawdy

wdy nayszczerzney, zmyślonym głosem, i płaszczem prawdy odziana, decydowałaby zdradnieysza hypokryzya prawdy. *abominatio desolationis stans in loco Sancto*. O! iaka okropność niespodziana! tu, gdzie od wiekow przed Obliczem sprawiedliwości, wszelki inny wzgląd gaśnie. a przychodnie nie rownych majątkow, i znaczeń przed powagą Sądu, samą tylko słusznością praw, i dowodow przeważać się mogą. tu gdzie ubuństwo, lub mierny majątek, niepowinien znachodzić względu, w zachodzącym pokrzywdzeniu możnego Pana; ani też przeciwnie blask żaden, honoru lub bogactw, nie powinien znachodzić względu, w zachodzącey krzywdzie uboższego; bo ani bogactwo, ani uboństwo nie są usprawiedliwieniem krzywdy; ach! co to będzie Panowie! ieżeli w tym miejscu, ukryte sronnictwo, względnym na Osoby, i stan, okiem pomruga? Sędzia

dzia partyzant uboższych? więc dostoy-
 ności, wielkie Jmiona, i bogate wło-
 ści, iuż byłyby w nayśluszniejszey Pa-
 now sprawie, uprzedzającemi serce ie-
 go, dokumentami na przegrane mo-
 żnego- a taki dekret byłby iednak
 krzywdy wyrokiem- Sędzia partyzant
 możnych? więc by uboższych, ubożył
 bardziej, a dla tego iż nie zdadzą mu
 się bydź potrzebnemi poświęcałby ich
 losy, i krzywdy, na ofiarę potrzeb-
 niejszym mu Pańskim względom, a ta-
 kie wyroki byłyby rownie wyrokami
 krzywdy- Sędzia! tylko na słusność
 rzeczy, cały wzgląd obrocony mieć
 powinien, i wyrzekłszy się siebie sa-
 mego, Duszą swey Duszy sprawiedli-
 wość samą czuć dłużny, Ona tylko
 sercem iego władając, bezpieczne i
 rzetelne tworzyć może wyroki- Coż
 ieżeli Dusza Sędziego nie rzeczą to-
 czącą się, nie dowodami, nie prawem,
 lecz stanem pozwanego, lub pozywa-
 iące-

iącego zaięta, i wszystkie źródła ku sobie zwracając, podług ich różności, i przemian, w różne też przemienienia się postacie, i różne podług przypadku rządzą sercem iego passyve. przykład: patient możny iest? to Sędzia chciwy iest. patient znakomity i wiele może? on trwożliwy, i niechęący narazić się? patient uboższy iest? on wyniosły. Sprawa piękności znaiomey? on sprzyia tym kwiatom. Sprawa Ojca lub Matki, mających na wydaniu, wdzięki rokoszy, i fortuny? On w proiekcie; dekretem do serdeczney konkurrencyi drogę sobie ściele. Owdzie patient skąpy iest? on mu źle wroży, i sprawiedliwość cmiąc, prawnością straszy. ludzki iest i hoyny? i on też wolnie w ściśłości. Sprawa iest podobna przyszley sprawie sędziego, więc wczesne *praesudicatum* zrobić wypada. patient coś przewinił prywatnie? dozna ou gniewu sędziego publicznie;

ie-

iednym słowkiem nieuważnym, że psuł
 sobie naylepszą sprawę. O! któż wyli-
 czy Panowie moi! te *Metamorphoses*?
 i nie iednostayności serc złych sędziow,
 drogi, przyczyny, i skutki, zawfze
 krytyczne dla rosprawiających się? tu
 prawo wymagałoby punktualności, ale
 prywata wyiednała zwłokę. owdzie:
 słuszność wymagałaby powolności, ale
 stronniectwo spieszyć kazało. pendzo-
 noby naprzykład regestr, pomimo na-
 dzieie; dzwonek iak na chmury razy
 kilkadziesiat uderzon, wydzwaniałby
 zdradliwie sprawy nieprzytomnych w
 ten czas, kiedy oni ani pomysła, o takim
 niepospolitey pilności przypadku...
 albo też iakto bywa: czasem skrobanie
 lub poprawianie promulgowanych de-
 kretow, a czasem skrobanie wpisow,
 ktore sługa sądu ośmielony łaskawą i
 wzajemną konniwencyą, ze zdradą wia-
 ry publiczney, iak chce tak porząd-
 kuie; porządkiem swojego zysku. albo
 też

też iak to bywa: Czasem ten sędzia był-
 by tak pilny, iż dla pośpiechu spra-
 wiedliwości, słaby nawet niepożałował
 się, a czasem tak grzeczny, że dla
 zwłoki, i przy dobrym zdrowiu zacho-
 rował. a tym czasem zwłoka lub po-
 spiech umyślny, zawsze będą, ktoreys
 strony uciskiem, tu gdzie każdy krok,
 iest drogą processu- a naybardziej.
 Zwłoka Panowie moi. iest ukryty wy-
 nalazek wymufzenia czegoś. na ktorey-
 kolwiek stronie, z uymą słuszności. na-
 przykład: iużby się należało przeczy-
 tać i dekret, czas nawet prawem prze-
 pisany dla promulgacyi, iuż dawno mi-
 moł, a tu albo nieślawa niewinna oczy-
 szczenia prętkiego potrzebuie, gdyż
 pod zwłoką krzywda honoru przedłu-
 żona iest. albo w inney sprawie, stro-
 nie żądaiący sprawiedliwości, iuż pie-
 niactwo nudne iest. pilnowanie się fra-
 sobliwe, domowe gospodarstwo przez
 oddalenie się szwankuie. W mieście dro-
 żyzna

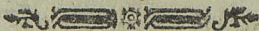
żyzna, mie szek niszczeie, adwokat sza-
 cowny, im dłużej strzeże processu
 tym więcej podejmuie fatygi, i on
 też w mieście żyjąc, czegoś każe się
 domyślić Pryncypałowi... Proceśs ten
 iuż i tak wiele kosztuie. przyszłość
 wyroku w ciemności. a nuż odmienia
 się urzędy. daley podobno nastąpi li-
 mita. tu Święta. tu kontrakty. tu Au-
 gust. tu snieżnice, i zawieruchy. owdzie
 powoź tylko co nierozleie. ustawicznie
 iezdzić, iuż i tak długo siedzi się, co też
 tam wdomu dzieie się- a tu o dekrecie
 niesłychać. Ey! bo day się niht dobry
 nie pienia! a ktoś z boku szepnoł. to
 zgodzić się... rozumiem!.. owoż na co
 zwłoka nastroiona. aby przez zgodę,
 nayślusznicych należytości uciąć--
 znudzony bowiem patient, przyftanie
 na umowę iakąkolwiek- ale ten to iest
 lub inny skutek zwłoki, czyli pospie-
 chu Sędziow, skoro w nim zawiera się
 podstęp na szkodę cudzą, wyraźną iest
 zdradą

zdradą praw, szkodliwą zasądom: do-
 bra ludzkiego towarzystwa. O! Pra-
 wa! o! Sądy, o! mocne Zamki swobo-
 dy mieszkańcow kraiu. zamieniłyby się
 raczey w mieysce bezpieczney ucieczki
 prawołomstwa, i w wieże obronne
 ludzkiej chciwości; o! Sędziowie od-
 waznego to więc oblicza, wychodziła-
 by nowemi łzami zalewająca się krzy-
 wda, a obok niey pośmiechałby się we-
 seley krzywdziciel? tu więc o! okrop-
 ni! miała bydz poskromiona, niespra-
 wiedliwość łakomego na cudze, pati-
 enta? a tu sam urzędnik sądowy, gwał-
 ty chciwości, swoimże wspierałby łak-
 omstwem-- Już to więc przeszła i
 sprawiedliwość na stronę wykrętnego
 dłużnika. bidny wierzycielu! na co żeś
 wierzył ludziom, i prawu? potrzebaż
 ci było zaufaé rzetelności dłużnika?..
 ale czy tylko on ieden? iest ich bar-
 dzo wielu; oni wszyscy godnym pu-
 blicznego kredytu Osobom majątek
 swoy

swoy w ręce oddali. to co? to i on, i
 oni, obaczysz, zdradzonemi będą od
 kogo? od tego co winien. iak to? dług
 prosty, sprawa bez zawikłania, zapis na
 fortunie, fortuna doskonała, człowiek
 zacny, i słowa przeciw temu powie-
 dzieć niemoże że winien... iak to i
 słowa? tak żadnego... a naprzykład:
 iedno słowko... co? prosić się. pocze-
 kać?.. nie. to ieszcze poł bidy.. ale na-
 przykład: słowko: hašta. o! dla Boga!..
 iednak nietracę nadziei- i na to są, przy-
 sięgi. Prawa, Sądy, sprawiedliwość i
 to pogodzi- mnieysza o iaką częśćkę
 procentu, a ia mówię: cały ci przepa-
 dnie. mnieysza o procent, a ia wrożę..
 że i kapitał podcięty będzie- toż prze-
 cie sąd będzie decydował; chybaby iuż
 nic niemiał poddaiący? bynaimniey. i
 iemu się zostanie, i ty mieć będziesz
 szkodę. i dekret będzie ze wszystkim.
 Zupełność nawet satysfakcyi okażą ci
 realną- iak przez szkło optyczne, oba-
 czysz

czysz iakby żywe: łaki buyne, pola urodzayne, lasy rozległe, stawy rybne, wśie osadne.. odeym szkło? zniknety.. został się tylko, lanszaft kolorami na papierze cieniony doskonale- za który ieszcze krzywoprzysiężnemu sładze sądowemu, pod tytułem od dekretu więcey nad prawo, zapłacić będziesz musiał..

Tak więc działoby się? Sądy więc zmieniłyby się w iaskinie zdobyczy! na mieyscu zapobieżenia nieszczęściom ludzkim?.. O! okolico smutna. o! miezkańce! ktorymby się do takich Urzędnikow udawać z nielitościwych losow wypadło! kraino nieszczęśliwa! siedlisko niebezpieczne! tu samo słońce, noc zasłoniła! tu lekarstwa, w trucizny mienią się! i w przemyśle ludzkim żadnego niebyłoby ratunku- mieliżbyśmy nadzieię w sercu złego Urzędnika? iuż wiemy: że miłość włafna, miedzią okrywa pierśi swoje. może zaydzie

mu

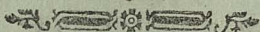

mu drogę uciążony! przeniknież go postać zmartwionego człowieka? ot on udokorzony, aż do ziemi, rękę kuniemu, i smutne skłonił weyrzenie; będzież słuchanym? lub odważy się wynurzyć mu to, co w sercu tai? coż jest co mu ieszcze nowego powiedzieć mogłby? ten nawet domyśla się co jest w myśli strapionego; własna iego Duszka wyrzut mu czyni, widok osoby tey zawstydzia go, unika iey czym prędzey! uciśnionemu wyrokiem Jego, przeciwnie znowu, na widok tego Urzędnika serce bardziey biie w pierśiach, żal i gniew tamują oddech, słowa się kręcą na wargach, wymowić ieli się i czemuś wynurzyć niemoże. woła na reszcie ah Panie! na toż to losy moje oddał Bog w ręce twoie, abyś mnie i plemie moje wyzuł? o! złe dni za czasu urzędu twego! i mnie to przydybały w nich nieszczęścia! z rąkże to sędziogo, krzywdy odbie-

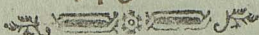

odbieraia, ludzie! podobniejszy byleś do Pana dobroczynnego, w twoim weyrzeniu, dobrotliwa dusza przegładac zdawała się, nadziei moiey. O! nader zawodna Prorokini... Zdradliwa twa dusza, i bardzo okrutna, i bardzo niesprawiedliwa. Coż by on? zesłała to się w prawdzie krzywda z Autorem swoim. zesłała się niedola, z szczęśliwszym. ale nie zdybało się to: nie-
szczęście, z wspaniałością nie zesłała się to krzywda, z sprawiedliwym sędzią czyliż on potrafi być tkliwym? czy to ieden już za nim woła! zwyczajna mu słuchać tych pieśni.. Staraycież się pomnożyć zniewolenie, zbierzcie się pokrzywdzeni liczbą większą, zastąpcie mu ulicę sądową. wymowny będzie głos krzywd tyłu. użycie doymuiących wyrazow- Sędzio, ta droga prowadzi do domu sprawiedliwości! ta droga słyszeć by nie powinna żalów naszych! ale ią w dniu dzisieyszym, widzisz za-

stą-

śląpiono żałobnie, oto tyle familii po-
 niosły krzywdę przez stronictwo i
 chciwość twoją. dosięgłeś więc grze-
 szącym przeciw prawu, i miłości ludz-
 kiej wyrokiem, dosięgłeś to aż poto-
 mności naszej. wnuki. ucisnione już
 są, których jeszcze niema, a które
 przydą na świat, widzieć w krzyw-
 dzie przodków swoich, krzywdy wła-
 sne. czytane będzie imie twoie na
 podpisach gorzka pamiętką, w ow-
 czas nawet: kiedy już i ręka twoja od-
 padnie od ramienia, i prochy twoie
 srodziemne rozwieją wichry.. toż prze-
 żyje ciebie. ach przeżyje niesprawie-
 dliwość twoja na ziemi!. trwalsze bo-
 wiem są dzieła ludzkie, niż ludzie sa-
 mi. i od życia twego, trwalsze są te
 dzieje smutne urzędu twego, roki wła-
 dzy twoiej, rafa rozbicia doli ludz-
 kiej, kres pomysłności, epoka upadku
 domow, i majątkow naszych. dostatki
 twoie ktoreś na zwaliskach cudzych

z tak wielką budował pracą, czas by-
strzeyfzemi rozdmuchnie loty, i wy-
roki Boskie nie dadzą się niemi cieszyć
dzieciom dzieci twoich. O! śmiertelny
ty! o! nieśmiertelny ty! w złorzeczeniu
wiekopomnym.. a nawet w życiu na-
szym żadney przeciw tobie niepopęł-
niliśmy winy. Ah! to chyba winą naszą
było przeciw tobie: że nie obdarzyła
nas Opatrzność przymiotem podoba-
nia się wielmożności twoiey i zaskarbić
względy twoie lub nieumieliśmy, lub
cnotę twoię niebacznie wając, nie-
śmieliśmy ci podłych namienić rze-
czy... ani z tobą iako z przedayną tra-
ktować duszą, sprawiedliwości bowiem
żądaliśmy. teraz niefiemy iuż do dzie-
ci, i żon naszych, bolesną nowinę, a
opowiadanie losow ktore z twey woli
na nie i na nas zwalone są, zaficie lzy
pierwsze w oczach ich, ktore padną na
dom twoy, i na niewinne plemie two-
ie, za niesprawiedliwość twoią. Bo-
day-

dayżebyś i ty, miał sprawę z tygry-
 fem, a czekał wyroku od głodney ie-
 go samicy! Bodayżebyś uciekał od lwa,
 a w ucieczce napadł na niedzwiedzia!
 Bodayżebyś się schronił na łożę wła-
 sne, a w pościeli twoiey zastał padal-
 ca! Bodayby i ciebie pozwała prze-
 paść, a wyrok tobie chmury w środ
 łyskawicy wydały.. Coż żale! coż zło-
 rzeczenia! obchodzą go? człowiek jest
 sam sobą zaięty; Dusza iego o resztę
 świata niedba. byle iey się dobrze wio-
 dło. Nieboy się, niezachwieie się. iak
 czarne skały w środ morza! i statek
 rozpruły, i głosu tonących nie rozu-
 mieją... Ale niesława cię czerni? oswoił
 się z nią! skrycie go, własne łaię prze-
 konanie? przyuczył się iuż iść przeciw
 sobie samemu! nie ma przed nim
 świętego. Tenże to jest ow stroż Pra-
 wa? Taż to jest obrona bezpieczeństwa
 własności ludzkiej? o! zdrado nagle
 ziawiona! o! dniu nieszczęśliwy w kto-

rym przez wybor Obywatelski, Sędzią
 on w tey Stolicy ogłoszonym został!
 widzieliśmy to iak podnosił on rękę
 w górę, uwiodłszy zaufanie nasze; na-
 sza to wola, i szańunek dla niego, od-
 ły mu władzę i honor sądzenia nas.
 iuż doznaliśmy więc: że ręka to była
 podniesiona na znieważenie Praw be-
 spieczności naszego. Monarcha nam
 Panujący, poczytał łaskawie Prawa na-
 sze; ustawy Oyczyste za regułę urzę-
 dowi iego położył; przed iego tylko
 sądem, zabytek Oycow naszych, iuż
 to nie miał poważnego znaczenia. wy-
 rzucił z serca pamięć zacności ich da-
 wney. do tego to więc stopnia doszła
 okropność serc ludzkich, że sędziowie
 stali się narzędziem krzywdy? Zawszeż
 niezawodnym będzie przestąncem zdra-
 dy naszej, ufność nasza? pokażcież
 miejsce, dokąd iuż bezpiecznie poy-
 dziem rozsądzać spory nasze? O! świę-
 te Prawa. ale nieme, w Księdze tylko
 są.

są. fawor względny 'w sercu sędzięgo,
 daleko od tego aby miał wzgląd na
 sprawiedliwość. o! protegującą swo-
 body ludzkie Naywyższą władzą! ale
 znużeni jesteśmy dalekie odbywać po-
 druże! i zwrotney takowego Urzędni-
 ka niesprostamy duszy, na nieszczęście
 ludzkie dany mu jest rozum, dar ten
 Niebieski w towarzystwie złęgo serca
 ięgo, przewrotnieyszym go czyni; a-
 zardowny bardzo, śmiałość ięgo
 w krokach nieprawnych, i bezwsty-
 dnych, pokonywa samą śmiałość na-
 szą w szukaniu sprawiedliwości. umie
 bowiem w samymże Prawie, obroną
 sobie wysnuć zaskonę. umie bowiem
 farbierską sztukę, dawać różne kolory
 na materyi. umie bowiem kuglariską
 naukę, to tam pokaże, gdzie niebyło,
 i tam tego niebędzie, gdzie bydz po-
 winno. o! łaskawe Nieba! ale Niebo
 czegoś w milczeniu oczekuje. dokąd
 więc uderzym! smutny świecie! O! *quo-*

modo

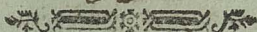

modo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus. O! iakże z czerniało złoto, zmienić się kolor iego naypięknieyszy. bo złoto, co za dni ludzi możnych, i dobroczynnych bywałoś łozone na zapomożenie, i ratunek nieszczęśliwych, dziś to iuż zakupuiesz wyroki ciemieżliwe, i pomnażasz ubogie. danina niesprawiedliwości, i prawołomstwa!.. O! Dni fortunne w których cnota i sława ludźmi rządziły, iakżeście prętko upłyneły. dokąd więc dokąd poydziem rozsądzać sprawy nasze? szukać zatraconey iuż sprawiedliwości? zostaniem więc na tey dolinie płaczu, rozmyślaiąc tylko krzywdy nasze, a potomkom naszym co ieszcze niewiedzą świata, to częstokroć przypominać będziemy:.. O! nie na morzach to tylko szkodliwe żegluiącym pirraty krążą rozboyne... nie w ciemnych to tylko puszczach szkodliwe pokoiowi ludzkiemu kryją się hordy.. nie po szla-

szlakach to tylko.. nie o samey po-
 cy dzieią się łupieństwa. Po miastach
 to sądowych, zasadzki na zdobycz.
 środ dnia białego, w oczach ludzkich,
 dzieią się gwałty bezpieczeństwa, i
 prawom samym... nie z iakini to nie
 z skał głębokich, wychodzi głos sra-
 pionego. od ratuszow to sprawiedli-
 wości, od krzesel sądowych, on sły-
 ziec się daie. Urzędnicy to zli, Pra-
 wa przewracają, a swobody, i własno-
 ści mieszkańcow swey okolicy, pozba-
 wiają. W tym że to nawet Państwie?
 w ktorym, choć by ze wsząd kwitną-
 ce powodzenie sprzyiało mieszkańcom,
 gdzie wspaniała istność dobroczynnie
 panuje, gdzie niedostępne obcemu orę-
 żu granice, gdzie woyna nie pustoszy,
 gdzie powietrze nie morzy, gdzie głód
 nie pożera, tu ziemia sprawiedliwa od-
 dała z pożytkiem nasiona, drzewo spra-
 wiedliwe, wydało wiernie owoc, chmu-
 ry sprawiedliwe niosą deszcze w po-
 trze-

trzebie, słońce sprawiedliwe wszystkie-
 mu doścignąć pomaga, gdzie zgoła
 żadnegoby niewidno nieszczęścia, tam
 sama nieślusność Urzędnikow wielkim
 nader byłaby domowym nieszczęściem.
 Ośmielone przykładami zdrady praw,
 ośmielałyby napaści, i przywłaszczenia
 cudzego dobra, lub prawa. Udało się
 iednemu probowałby szczęścia i drugi.
 Dobrze wyszedł w złych interesach pa-
 tient, dobrze się powiodło z sztucznym
 wyrokiem Sędziemu, prętko by się
 rzuciła przewrotność innych, do na-
 śladowania tak zręcznego pomożenia
 fortunie swoiey. iedni dla drugich pra-
 ktyczne okazywaliby reguły, prędzey
 zaś naśladują ludzie złe rzeczy niż do-
 bre, zwłaszcza gdzie sowity łączy się
 pożytek osobisty. tu znowu: związek
 stron przewrotnością iego wspomozo-
 nych, których sprawy wyrokami iego
 wsparte, nieślusny odniosły tryumf,
 szanując go iako narzędzie interesow
 swo-

swoich komicznym szacunkiem, dodaia obuda swoia, iakiegoś blaſku konfideracyi Jego. przez co nawet niesprawiedliwość Jego, truiacą serca innych Urzędnikow ſtaie ſię ponętą. O! iakiż to dziwotwor! bydź człowiekikm nayspodleyſzego serca, maia ſobie ludzie za honor?. te i inne wynikaia, zarazliwe zgorſzenia powſzechnoſci, od złych Urzędnikow. Z tąd płynie ruina praw, wzgarda powagi Sądu, obraza cnoty i obyczaiow dobrych, niepewnoſć właſnoſci, zaſadzki i ſztuki ſzkodliwe beſpieczeńſtwu, i pokoiowi mieſzkańcow. A to wſzytko tym gorzey, im ſkryciey działoby ſię, tym ſzkodliwiey i bcz uleczenia, im doſkonaley przewroczone, bezkarnie uchodzić by muſiało. O! ſzkodliwy człowieku! znoſnieyſza więc byłaby dla cnoty ludzkiej nikiemnoſć Jego, gdyby go ſame nierządney zamtuzy ſciany nikiemnymi bydź wiedziały! bodayby podłoſć na łonie ſamey

samey tylko podłości zagrzebaną była!.. mniej szkodliwym dobru ludzkiego towarzystwa byłby on, gdyby raczey otoczony swoiemi wiernkami w poczecie dziennych i nocnych współdebozow, otwarto już prywatną od wagą najazdy czynił, i gwałty bo jużby go iako otwartego nieprzyziacielu ludzkiej swobody, urząd bezpieczeństwa uśmierzył snadniey. Bodayby na tym tylko był przestał, że prywatnie oszukiwał, lub służkom i kmieciom swoim arbitralnie imponował, lub iedney tam iakiey osobie, poprzyśiężony niedotrzymał wiary; ale nieprzestał na tym, wzmogły się już potężniey walczące z Niebem, i ziemią, grzechy iego! podrosła zmiia, i skrzydła z iey barkow wyrosły, i ludziom szkodliwa iest.. tu ieszcze na sądowey godności stolice, gdzie Sprawiedliwości wielki i święty dla ludzi odbywa się interes, tu on ważył się przynieść

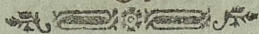
nieść swą duszę! tu wiarołomne serce
 śmielszy krzywoprzy sięzca przynosił
 dla tego pono: aby z wydatniejszego
 miejsca, walczył skuteczniey z Niebie-
 ską i ziemską władzą, aby pod samemiż
 sprawiedliwości znamiony, zdradzał
 dobroczynną heroine, czy dla tego śnać:
 aby słyżwały wie, słyżwały miasta, sły-
 żwały podrożne, i gościnne domy, iż
 ou to iest. który zdradza Boga i ludzi..
 O! czaśy o! obyczaie.. Szczęściem Pa-
 nowie! i łaskawszym czaśow pośpie-
 chem, nadeydzie koniec urzędowania..
 Dzień ten dla sprawiedliwego sędziogo,
 iest dokończeniem dzieła honoru, uzu-
 pełnieniem zaślugi, dniem pociechy z
 odbytych szczęśliwie prac; rozpyta on
 sumnienia, pokoy w nim zaślacie, i owe
 miłe świadećtwo duszy, z którym się
 niegdy Nauczyciel Narodow Paweł S.
 oświadczał: z niebespieczeństwy ktore
 mnie zdybywały na Urzędzie, znaczną
 potyczkę odbyłem *bonus certamen cer-*
tavi.

tavi. bieg pracowity do mety honoru,
 i zasługi skończyłem. *cursum consumavi.*
 poprzyjęzoney rzetelności i wiary: Bo-
 gu, Monarsze, i Obywatelstwu, docho-
 wałem. *fidem servavi.* nic mi wreszcie
 nie zostało, iak wzajemnie też, zbierać
 miły plon sprawiedliwości, owoc mo-
 iej pracy, i zasług, i od Ciebie Wielki
 Boże! i od serc ludzkich. *in reliquo re-*
posita est mihi corona justitiae. idzie sława
 za cnotą, a wdzięczne serca powszecz-
 ności, smucają się nad utraconym dobrem,
 i wszędzie mówią o nieskazitelności
 tego zacnego serca: „ odchodzi to już
 „ od nas mąż szlachetny, dusza wy-
 „ borna, serce nie uwiedzione żadne-
 „ mi zdradney fortuny i ponętami, kto-
 „ remu droższe były nad skarby świa-
 „ ta: honor, sumnienie, świętość praw,
 „ i miłość ku ludziom. Ktoż nastąpi
 „ na iego miejsce, czy będzie iemu
 „ podobny? gdy on nam zachodzi, o-
 „ błąk to niepewności zaślania nam

„ losy przyszłe. Sędzia to sprawie-
 „ dliwy rzuca nas. szczęśliwi są do-
 „ mownicy, i włościanie jego, pewni
 „ że im go niht nieodbierze. O! go-
 „ dny serca ludzkiego, drogi Niebios
 „ darze! sielska to już zagroda, świe-
 „ tność cnoty swojego Pana, swemu
 „ odzyska ustroniu. zazdrośa jest rola
 „ twoja oczysła, potrzebującym przy-
 „ miotow twoich miastom i Prowin-
 „ cyom. kochany współ-obywatelu!
 „ gdy inaczey bydź niedopuszczisz,
 „ niech więc dniom naydłuższego ży-
 „ cia twego towarzyszą, nieodstępnie:
 „ sława, i miłość ludzka. słodkie śmier-
 „ telnego życia pociechy! Obraz twoy,
 „ podobny do samey sprawiedliwości,
 „ niech będzie wzorem następcom
 „ twoim na sądowey stolicy. Ty zaś
 „ zanieś już do wieyskiej swobody,
 „ swobodnieyszą roskosz twey duszy.
 „ niech ona tam dodaie sercu twemu
 „ słodyczy, mieszaiąc przyjemność do-
 bre-

„ brego duszy świadectwa, z niewin-
 „ nemi ozdobami natury. niezazdrość
 „ iuż nigdy piękności kwiatow pol-
 „ nych ktoremi przez łąki twoie mło-
 „ da w zielonym maju iasnieie wio-
 „ sna, gasi ie krolowa kwiatow In-
 „ dyiska roża, a wszystko w późnym
 „ więdnienie Listopadzie. cnota i ho-
 „ nor nieśmiertelne są. Zyi więc o!
 „ szczęśliwy! niech tam przeczyte źro-
 „ dła, będą zwierciadłem niosącym o-
 „ braz czystey twej duszy, a niwy twoie
 „ zawsze stokrotną wdzięcznością so-
 „ wite tobie wiernie oddawszy poży-
 „ tki, niech będą skutkiem błogosła-
 „ wieństw ludzkich i wyrazem wdzię-
 „ czney ci „ za miłość cnoty „ natury.
 Dzień ten jednak, dla niesprawiedli-
 wego Urzędnika będzie chwilą smu-
 tku, gdy go nareszcie czas litościwy
 strąci. Przesłał więc iuż bydź niebe-
 spiecznym i straszny „ mówią o
 nim „ a śmielsze echo powtarza ukon-
 głos

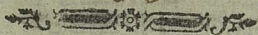

tentowania powszechne, zdaie mu się. głos za nim, głos przed nim, głos przy nim, głos w nim, wywołanie iak przeciw sławney niegdy w Rzymie potworze. Nareszcie! nareszcie kiedykolwiek Obywatele pozbyliśmy się zdradliwego ludziom, wiarołomnego Bogu Urzędnika. Wyieźdżay więc z miasta. otworem stoiąci bramy...

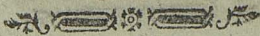
Lecz iakim to ja do tąd mowiłem językiem? tak wiele z rozumu, i serca przyrodzonych powodow, tak wiele smutnych rzeczy w tym punkcie powiedziałem, ale gdy wzrusza się na to ziemia, nie wzruszą się na krzywdy ludzkie litościwe Nieba? gdy się wzdrygają serca ludzkie i przyrodzone cnoty obrażają się, Religia i Bog nie przybędą na pomoc pokonać to okropność?.. Chrześciance! Chrześciance nareszcie: niesprawiedliwości ludzkie Bog sądzić będzie. Jego sprawiedliwość położy już niedługo koniec i
życiu

życiu naszym! i grzechom naszym.
 Chrześciance! dni się niewracają. nurt
 wieku bystry jest bardzo. o! iak szyp-
 ko nadpływa przeznaczenie śmierci.
 Nieprawiedliwości nasze obrażają do-
 broć Boską dla czego.. Ale przecie
 dla czego? bo wszelka sprawiedli-
 wość praw ludzkich, wypłynęła z
 sprawiedliwości praw wiecznych, bo
 prawa wieczne wynikają z sprawiedli-
 wości Boskiej. bo sprawiedliwość jest
 przymiotem dobroci Jego. bo dobroć
 jest naturą najwyższą i najdos-
 konalszą istoty Jego.. Sędziowie
 ludzcy! kto więc uczynił gwałt pra-
 wom ludzkim, obraził, uprzemą do-
 broć Boską.. Chrześciance! Bog jest
 Słońcem wiecznym oświecający wszy-
 stkie słońca, i całą niezmierność świa-
 ta Aniołów i ludzi. rozliczne Jego
 promienie niedoyrzaną mieniąc się pię-
 knością, spadają na ziemię naszą. Spra-
 wiedliwość, iasny ow strumień świa-
 świa-

tła, wynika od serca Boskiego, i do-
 sięga świata. wyroki obyczajne, i de-
 cyzyc praw społecznych, po tym to
 promyku ztępią ku nam, i od tego
 to światła wyprowadzone są na łonie
 moralnego świata: iako ow dobroczyn-
 nych zioł gatunek, na uleczenie słabo-
 ści, ciemnoty, i boleści ludzkiej. ale
 i po tymże samym promieniu wstępu-
 ją na odwrot do Nieba niesprawiedli-
 wości nasze, i dotykają w serce Bo-
 ga... a dobroć ulitowana nad krzywdą,
 srozeie dla tych co ją wykonali. i cze-
 muż nie gromi. i czemuż nie karze?
 Ah już tych zgromiła. już tam tych
 karze. a nam ieszcze Dawid niewiem-
 iaką przyszłość wroży: Bog Sędzia spra-
 wiedliwy, potężny, ale wytrzymują-
 cy. *Deus iudex justus, fortis. & patient...*
 Chrześciance! dusza moja roztargniona.
 serce się lęka. głos w pierśiach ulgnął.
 Niegodzi się mowi pismo Boże! przy-
 sięgać, ani na Niebo, ani ziemię, ani

na głowę swoją niegodzi się przyśię-
 gać naderemnie. Ale Sędziowie przy-
 sięgają na Jmie Naywyższej Istności!
 Stworzyciela świata. A zaświadczywszy
 się Jego Jmieniem, stają się po tym
 wiarołomcami... O! Wielki Boże. czło-
 wiek człowiekowi przyrzeka, i jeżeli
 uczciwy jest dotrzymuje słuszney umo-
 wy, inaczej poszukaie zawodu: rowny
 na rownym; a Panowie świata ścigają
 potężnie zdradzających ich powagę.
 Istoto Naywyższa! kiedy oni przyśię-
 gają, dobrowolnic to przychodzą czy-
 nnie przyrzeczenia w Jmie Twoie, w
 przytomności Twoiej, w obliczu stwo-
 rzeń Twoich. Ah! czy na uraganie
 Niebom i ziemi stworzeni są ci ludzie,
 gdy gwałcąc przyśięgę, podnosząc
 śmiałość swoją, przeciw władzy Two-
 iey ziemskiej, i przeciw prawom ludz-
 kiej sprawiedliwości, pomykają odwa-
 gę swoją aż do zdrady Majestatu Twe-
 go, i do profanacyi Jmienia Wielko-
 ści

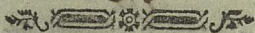

ści Twoiey, na ktore Niebieskie i ziem-
 skie upada kolano... ten krok ich do-
 browolny, i nigdy przez Ciebie od
 nich niepretendowany, ieszcze i w two-
 im Domu przychodzą wykonać? ah!
 iakiż to gość zdradziecki! ktory do
 Domu nawet Twoiego przychodzi nie-
 wezwany; aby zdradliwym chęciom
 swoim iedną zaufanie u ludzi, w Jmie
 niewinności, i sprawiedliwości Boga
 swojego. Przybywajcież burze! przy-
 byway łyskawico! rozrzewniona rykni
 nature! tyś świadek wielkości Boskiej,
 i zniewagi Stworzyciela.. Powstań!
 powstań i Ty sam Boże, „wołał Dawid
 zapalony, „ *exurge in ira tua*, utkwiy
 ostrze znamion twoich na ruinach nie-
 przyjaciół, *exultare in finibus inimicorum
 tuorum*. powstań na mocy praw twoich
 ktoreś przykazał, *exurge in precepto
 quod mandasti*. uisć groźby w potędze
 iaką masz od wieku, a natychmiał
 poprawieni będą ludzie. *Synagoga po-*

pulo-

pulorum circumdabit te.. consummetur ne-
quitia peccatorum, & diriges justum...
 ale nie,, mowi tenże Krol,, Bog Sę-
 dzia sprawiedliwy, potężny, i wy-
 trzymuiący. *Deus iudex justus, fortis, &*
patiens, iużby niestało synow ludzkich,
 gdyby się frożył nad grzechami co-
 dziennie. *nunquid trascitur per singulos*
dies?.. Ustysz iednak sprawiedliwy Bo-
 że! wielkość obelgi Chrześciańskiego
 ludu. Ewangelia, i Krzyż, są święto-
 ści Religii naszey, Oycowie bowiem
 nasi powiadali nam przez ośmnaście
 iuż wiekow z pokolenia w pokolenie,
 i my im na fundamencie objawień mą-
 drości Twoiey wierzymy, że Jezus
 Chrystus, iest obiecany Narodom Mes-
 syasz, który iest Synem Twoim, i Bo-
 giem w postaci człowieka. iacyś ludzie
 wchodzili do Kościoła naszey wiary,
 i w oczach naszych wezwali na swia-
 dectwo Krzyża, na którym niewinny
 Jezus umierał, i Świętey Ewangelii
 ktora

ktora jest dowodem Bostwa Jego, i węgielnym Chrześciańskiej Swiątyni Kamieniem, oni to uczyniwszy, pogardzili świętością znamion Religii naszej. Powstań! powstań Boże, ale sam Chrystus umarł to dla zbawienia ich, i On też to jest, Bog Sędzia sprawiedliwy, potężny, i wytrzymuiący... Chrześcianie! mowili to niegdy źli ludzie za czasow Dawida: uciśniemy wdowę, pogněbmy sierotę, wydrzimy ubogiemu, niewie Bog o tym co się na ziemi dzieje. mowią to pono i teraz. przypomniemyż im znowu z tym Świętym Krolem: nieomyłaycie się i dajcie przecie kiedykolwiek miejsce roztropności. Czyliż ktory słuchu ludzkiego zmysł wystroił, sam słyszeć nie będzie? ktory to iasne wybudował oko, sam widzieć nie będzie? ktory dał wam rozum na uniewinnienie siebie, sam niebędzie to umiał doścignąć sekretu duszy waszey? i ktory to tkliwe serce w pier-

w pierśiach wam zawieśił, sam też nie-
 będzie litościw? litościw pokrzywdzo-
 dzonym?. O! w biejących źród-
 łach i w stojącej wodzie pokazują się
 twarze ludzkie, a przed oczyma czło-
 wieka nawet mądrego, nie może się
 częstokroć utaić serce drugiego. Nay-
 wyższy jest. naydoskonalszy jest. mro-
 wka przed jego okiem biega. iutrzen-
 ka głos jego rozumi. skały słuchają
 co każe. człowieka tylko niepoymie.
 dla tego że go człowiek niepoymie.
 człowieka tylko nieukruci zapewne,
 dla tego że: wytrzymie. z robakiem
 sobie rady nie da, któryby słońce z
 Nieba z trącił! Ty wiesz co się dzieie
 w głębi morza, co się dzieie w wnę-
 trznościach ziemi, i drogi planet iuż
 poznałeś; Naywyższy tylko nie z ro-
 zumi dzieiow twej duszy, i nie usły-
 szy lamentu krzywdy. O! omyleni nie-
 wiercież sobie, którzy przynajmniey
 tyle razy sami siebie oszukaliście, głos
 krzy-

krzywdy przedziera się do niego, choćby ona na ziemi tu, ciche tylko łoż zdroie wylewała.. Ani ludzie, ani żywioły, ani firmament, ani zastępy Duchów Niebieskich, ani władze piekielne nie zatłumią go. Dobroć Boska litując się dla krzywdzicielow, nie może być nieubłaganą dla pokrzywdzonych, a za tym Religia w Jmie Boskiej Sprawiedliwości taki dla złego Urzędnika stanowi dekret: Restytucya wszelkiemu pokrzywdzonemu przez niesłuszną sentencye, albo bez niej zostaje mu: czekać dnia ostatniego, w którym dopełni się przeznaczenie śmierci, i wyrok od sameyże Sprawiedliwości Boskiej. i lubo życzą oni sobie, i obiecują: że z życiem ich zgaśnie zupełnie istność ich, ale niech będą pewni, że lubo żyć możemy iak ciemni, mądrze jednak umierać będziemy. a ten który nam dał życie, gdy nas niebyło, mocnym jest: żywe już uwiecznić iestestwo. On wymykającą się

z pod

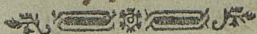

z pod pierśi istność złośliwą w ostatnim
 tchnieniu, na samych wargach ułowi,
 sroy duszo, dwakroć umrzesz,, O! Nay-
 wyższa Istności zniszczenia pragnę! o-
 każ litość, niech mnie już nigdy nie-
 będzie. O! ieststwo marne, ieszczeż
 w łonie nicestwa topiąc się, masz to
 zradny zamiśl, wszędzie oszukać, i
 uniknąć kary wszędzie? o! cieniu trzy-
 kroć nieszczęśliwy nieumkniesz! uraga-
 łość w dniach woli twoiey, i ludzkim
 prawom, i sprawiedliwości wieczney,
 sroy ducha ty niepocieszony wiecznie!
 nieumkniesz. uwieczniam cie. a groty
 nieśmiertelną poione śmiercią, ot. za-
 nieś z sobą w przepaść wiekow ..

Owoż Prawowierni Panowie! konie-
 czność przyrodzona, wierność poprzy-
 siężona, powaga praw Narodu, miłość
 dobra społecznego, piękność sławy, po-
 dłość hańby, nadzieia i owoc cnoty,
 ofstateczność zbrodni, i przed światem
 i przed Bogiem, i w życiu, i wie-
 czno;

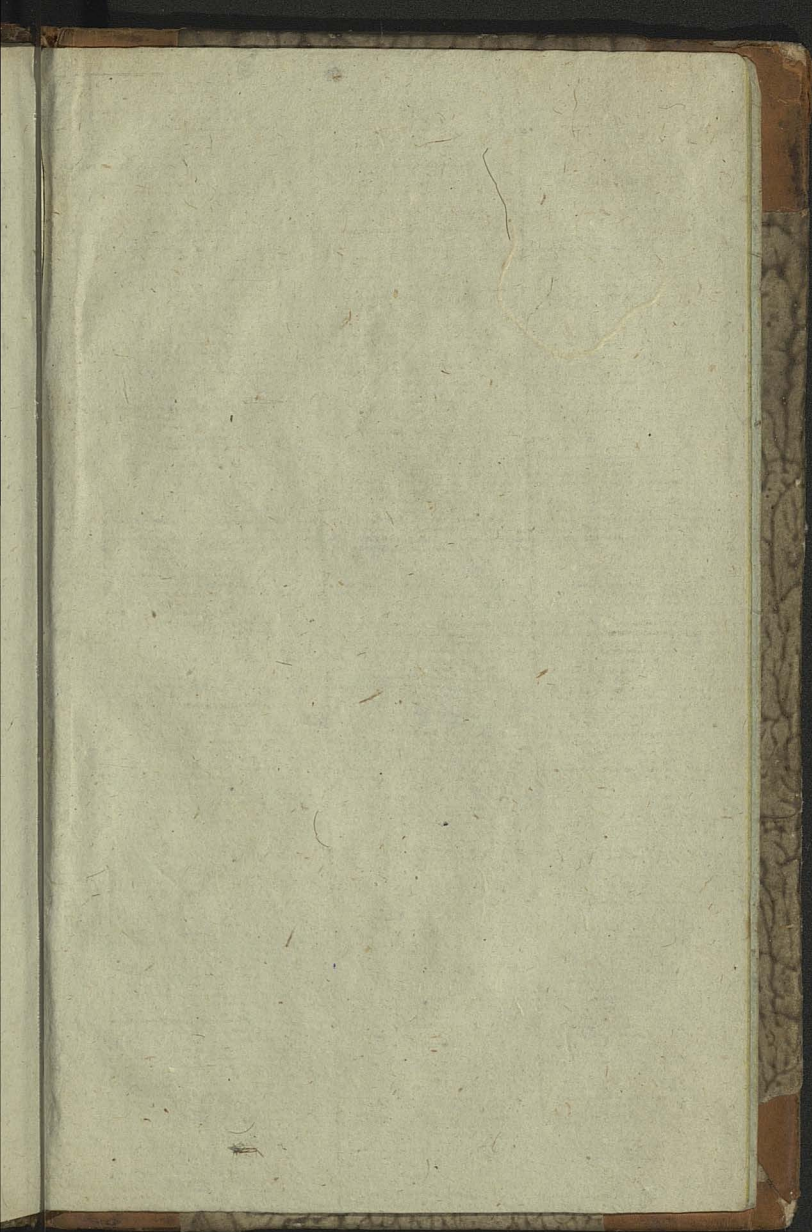
czności, to jest co mowi za sprawiedli-
 wością. i co ja mowiłem z mieysca
 Prawdy, w nayświatnieyszym, i nay-
 licznieyszym Zgromadzeniu Obywatel-
 skim, przed wybierającami, i przed
 dożącami do Urzędow; Obraz przy-
 szłości, stawilem iakoby przytomny.
 A co z tąd wnosić należy, wysokiemu
 zacnego słuchacza zostawuję światłu.
 Modlmy się Prawowierni Panowie! aby
 dobroć Boska w tak ważnym dziele
 rządziła sercami Waszemi, ku publi-
 czney szczęśliwości, i na chwałę swo-
 ją. Modlmy się szczegulniey za Nay-
 iaśnieyszego i Naymiłosciwszego Pana
 naszego Jmperatora PAWŁA I. Bo-
 że racz błogosławić, i uszczęśliwić
 dni Sprawiedliwego Panowania tego
 Monarchy, przedłuż aż do naypo-
 znieyszeych lat, godne nieśmiertelności
 życie Jego. Serce Jego w ręku Twoim,
 rządz nim w obfitości dobroci Two-
 iey, aby Narody ktore się pod Jego
 chlubią.

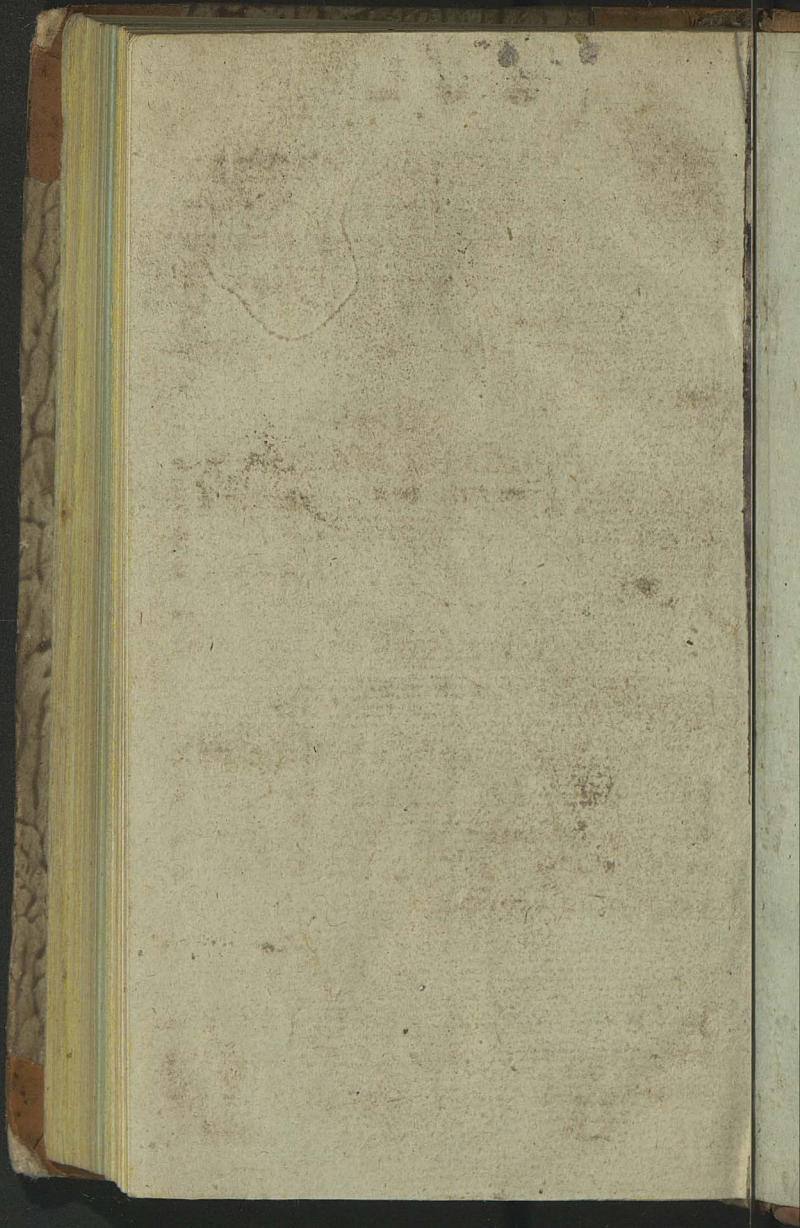

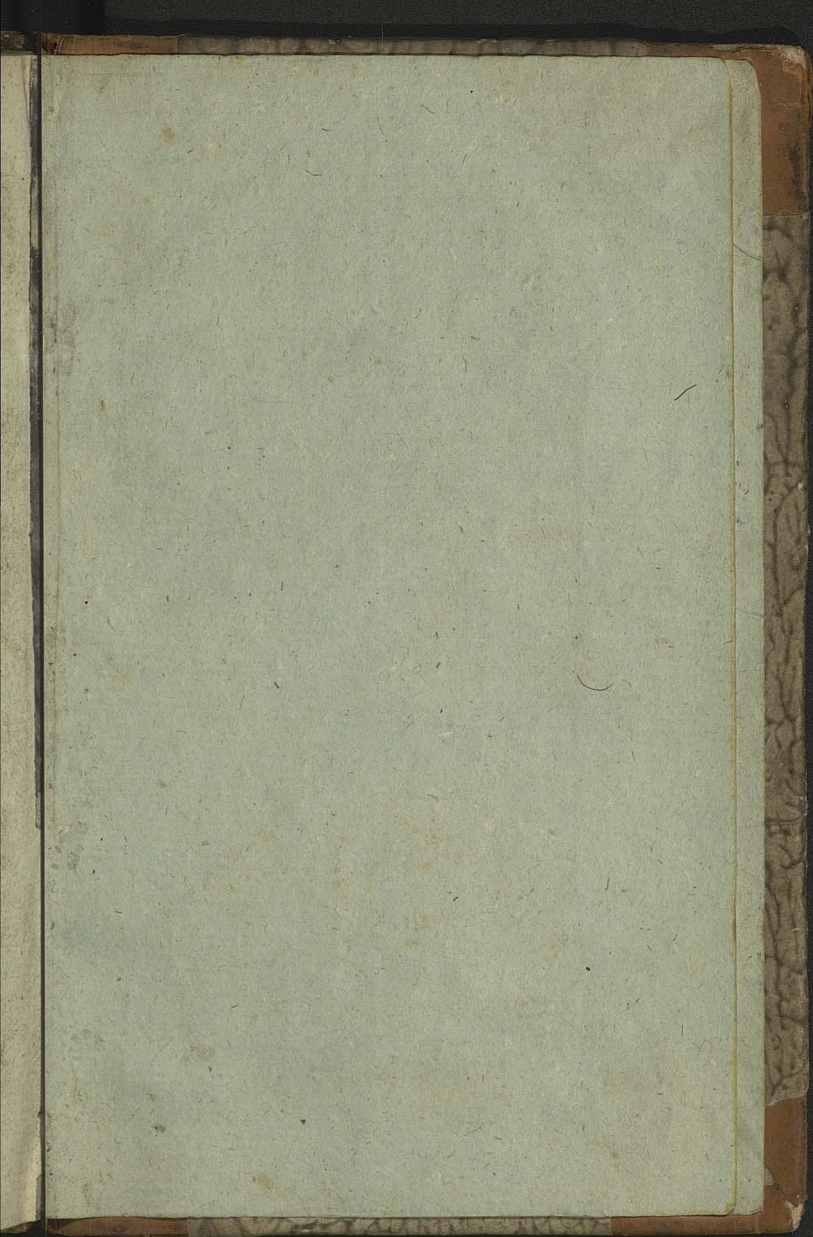
chlubią berłem, zawsze wyznawali: iż
 w rękę litościwego, i sprawiedliwego
 Boga, iest serce PAWŁA I. & *dicet*
omnis populus fiat. fiat. i niech mowi
 wszystkim lud. Amen.

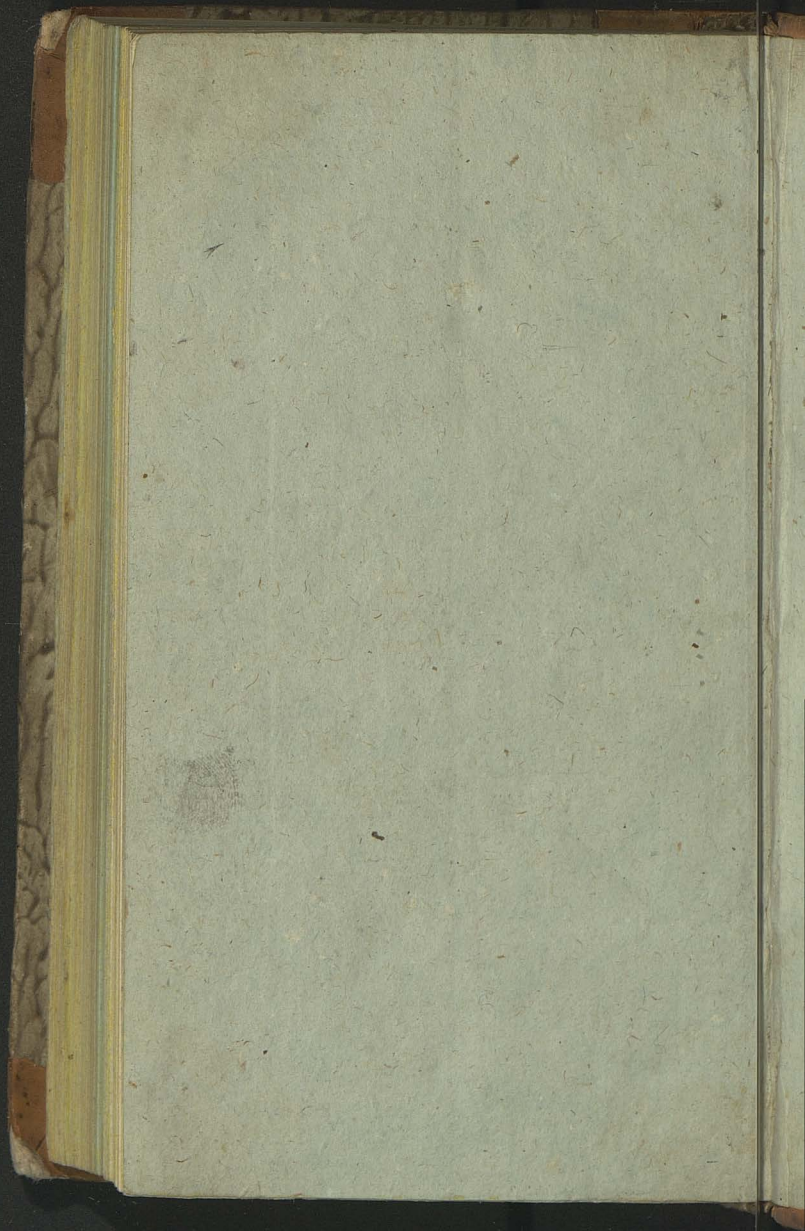

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022333

